

לbamboo יצא שם רע
כצמחי חסר מעיצורים,
המוחפשט בגדינה באופן
בלתי נשלט. אבל בטיפול
ונכוון, הבמבוק הוא חוספת
יפה ושימושית בוגן. ועוד
לא דיברנו על תרומתו
לאיכות הסביבה ועל
הפוננציאלי שלו להציג
את יערות הגשם

שוכן של הבמבוק

רוּ לִיכְנָרֶ, מַרְכָּז הַבְּמַבּוֹק, מִכְמָנִים
צִילּוּמִים: נוּסֵם עֲרָמוֹן וְרוּ לִיכְנָרֶ

אלפי טונות של קני במבק הועברו לא"י אנדרטן
ויניקובה, כחומר גלם לבניית בתים עבר נגעי
הצונאמי שפגע בדורות-מזהה אסיה בסוף השנה
שבירה.

חשיבות על יערות הגשם

הbamboo הינו אחד מחומריו הבנין החזקים ביותר.
באזרחים הטרופיים, כפר או קבוצת משפחות יסלה
לשטוול ולגדל את כל חומר הבנייה החדש לבתיהם
מbamboo. בניית עצים אחרים, כיריה נבונה של
bamboo אינה הרוגת את הצמח. הוא ממשיר
להוציא קנים חדשים בכל שנה. בקורסיה ריקה
نبנים - 1000 בתים במבק בשנה, המגדלים
במיוחד לשם קר לחלקה ששתחה 60 דונם בלבד.
פרויקט זה מעץ גיגיל היה מצריך שטח גידול של
- 500 דונם יער.

השימוש במבק כתחליף לעץ מציל את יערות
הגם. הוא משחרר 35% יותר חמצן ומיצר פ'

חוון מצוי 'מג'ון'

היבשות. בהתאם לאקלים ולטופוגרפיה הוא משנה
את צורתו: משיח סבור, נמוך ודק ועד לצמח
בגודל עץ, בעל עמודי ענק המגיעים לקוטר 35
ס"מ המתנסחים לגובה של כ- 35 מטר. bambook
הוא הצמח העז החזק ביותר בעולם ומהירות
הצמיחה שלו המהירה ביותר. מינים אחדים צומחים
במהירות של כ-100 ס"מ ביום (כ, כ, מטר
שלמים ביום!).

bambook הוא צמח מין, בעל פרחים וזרעים. הוא
פורח בתדריות קבועה המשתנה ממין למין.
פריחת bambook מסווג Melocanna baccifera
למשל, צפופה להתරחש בשנת 2007 במדינת
מיוזרם בצפון מערב הודו. מין זה פורח אחת ל-
60 שנה, ופריחתו הקודמת הביאה להתרבות
נברנים שגרמה רעב ומחסור ולמאות אלפיים.
ממשלת הודו החלה כבר בתוכנית כריתת יוזמה
של יערות bambook ממין זה והקצתה לכ- 25
מיליאן דולר. מאידך, bambook גם תורם לאמנושים:
באזרחים גשומים ביותר וכן גדל כמעט בכל

bambook הוא אחד הצמחים היפים והשימושים
ביותר הקויים בעולם, בעל מרקם וצורה מיוחדים.
הוא יכול להישתלט צמח בוודד המשמש כנקודות
מיקוד, כגדר חיה או כמה מינים שונים זה מה
במקומות מתאימים בגינה. הוא מספק צל וחיפוי
עלים עשיר לקרקע. שתילת bambook בגינות הנוי
אפשרה להוות פלטפורמה לטרנספורמציה שתתאפשר
אותה במקום שלו, בו משחקים של אוור, תנעה,
צליל וחליל געו בנפשם ויסעו את דמיונו. bambook
עלול לככש את לבכם ולהיפיל אתכם בקסמי-
ראם והזרתם.

בוטניקה

bambook, ממשפחת הדגנים, הוא אחד העשבים
הפרימיטיביים הקדומים ביותר על פני כדור הארץ.
עשב היודע להתאים את עצמו למגוון סוגים:
הוא יכול לחזות במקומות צחיחים למדי כמו גם
באזרחים גשומים ביותר וכן גדל כמעט בכל

בקהה מבבוק ומأدמה בגבעת חביבה

10 חומר תאי מאשר עצים בגודל דומה ולכך המגמה כיהם היא להשתמש בו כתחליף לעץ ביצור מוצרים תעשייתיים ובין, כמו תעשיית הדיקט והנייר.

כל שהמודעות האקולוגית עולה, פחותות ופחות אנו מורים גבה כשמדבר על מבוק בישראל. פסילה על הסוף של הנושא עד לפני כשנתים מפנה מקום לרעינות עסקים צנינאים בדונה לארצאות מערביות נספנות. עליה מתמדת בדרישה למוטות מבוק מיובאים, יותר ממורמת על מגמה

המבוק, משפחת הדגניים, הוא אחד העשבים הפרימיטיביים הקדומים ביותר על פני כדור הארץ. עשב היודע להתאים את עצמו למגוון סוגים אקלים: הוא יכול לחיות במקומות צחיחים למדים כמו גם באזורי גשםים ביותר ולכן גודל כמעט בכל היבשות

תשair מרחב של כמה מטרים ישים בין החד-בדים למקומות מושקים אחרים בגינה. למינים אלו איזיות מדדיות של צבע וויפי בגינה.

2. מבוקים רב-בדים - **Sympodial** (clumpers), בעלי מערכת שורשים הגדלה בגוש אחד כשהקנים גדלים מתחן אגדות קני-השורשים, הנשארים בגוש אחד המתחרב מספר סנטימטרים בשנה. מבוקים אלו נוטנים מענה ורחב לברכרי הגינה והחקלאות. הם גדלים בשמש מלאה וחצי צל ויכולים להתאים גם לפנים הבית בפינות מוארות.

מעבר להבדל עקרוני זה, מיני המבוקים שונים בעובי, בגובה, בצבע, בצורת עליים, נדן וגבעול, בזמן פריחה ובזרעים.

זו. משטחות וצמחי פרטיטים מייבאים מחוץ לשלטי מבוק ומקלמים בהצלחה מינים חדשים. תופעה זו, העשויה לערום בצורה חוכבנית ולא פיקוח מקצועני נאות, הביאה למצב של בלבול בין המינים השונים ולכך שבמשתלות לא יודעים לבדוק מהם מוכרים ולקוחות מקבלים ייעוץ שגוי. כתבה זו מצטרפת למהלך ארוך טווח של כניסה הבבוק לישראל בדلت הראשית שהחל לפני כעשר שנים. אין ספק שאנו עתדים לראות הרבה יותר במבוק בנוף חינו בשנים הקרובות וחווב שנדע מה לעשות אותו וכך לטפח אותו כך שייתן לנו את שפע ברוכתי.

מינים מבוק השונים
1200 מינים מ-90 סוגים שונים במגוון מינים של צורות וגדלים הוגדרו ותוודה עד כה. חלק

חיתוך קנים

חזרן תפוח קנה

לרוב ממחסור במים ומתנאי גידול קשים.

במבקך רב-בדי נוסף הוא במבקך שמיון המדקיק אינו ידוע. הוא נמכר בארץ בשם המטעה "bamboo הדיגים". זהו במבקך שגדען יירק, גובהו 5-4 מטרים והוא מתחזק מטעה מרובה 50 ס"מ.

**הbambook הוא הצמח
העצי החזק ביותר
בעולם ומהירות
הצמיחה שלו
המהירה ביותר.
מינים אחדים
צומחים ב מהירות
של כ-100 ס"מ
ביממה (ככן, ככן,
מטר שלם ביום!)**

סקירת המינים הקיימים בארץ

במבקכים וב-בדים

שניהם מינים הבולטים של במבקכים וב-בדים הם חזרן מצוי וחזרן מצוי ' מגון'. מינים סוב-טרופיים אלו הם הנפוצים ביותר בעולם ולרוב כמשמעותם במבקך מתכוונים אליהם.

חזרן מצוי (*Bambusa Vulgaris*), בעל קנה יירק, מגע לגובה של כ-18 מטר ולקוטר 80-70 ס"מ. יש להקצות לו מקום בגינה שייקח בחשבון את גודלו העתידי. ניתן לשליטה וולცוב ומתראים לגידול בתוך בית במוקם בו יש אוור ושעותיים ביום של שימוש ישירה. המוטות מצוינים לאלפי שימושים.

חזרן מצוי ' מגון' (*Bambusa Vulgaris Vitatta*) בעל אותן תכונות כשל החזרן המצוי. צבע הקנה הוא צהוב עם פסים ייחודיים.

חזרן תפוח קנה (*Bambusa ventricosa*), גובה 5-3 מטר, קוטר 60-30 ס"מ. הקנה התפוח נוצר

شتיל צעיר של
חזרן מצוי ' מגון'

חתיכות עם שני פרקים (להשיאו לפחות 7-8" מ' משני הצדדים), ל��ר את הענפים הצדדים בigham עד 12-15 ס"מ מהפרק, ולטמן אותם באלאסן בעץ 10 ליטר, כך שהפרק העליון יהיה מעל האדמה והפרק התחתיו בתוכה. לשיטה זו 15 אחוזי הצלחה.

במינים אלו ניתן גם לבצע הברכה באופן הבא: טומנים שני פרקים מענף של הצמח בתוך מצע שתילה ומוחכים כחודשיים-שלשה עד שתתפתח מערכת שורשים ויצאו נצרים.

شتילה

האביב והקיץ הן העונות המתאימות ביותר לשטילת המבוק. השטיל אוחב אדמה קלה עם נזקוז. הוספת חול, מצע שתילה וקומפוסט יעוזו באדמתם כבדות.

שתלים גדולים רצוי לתמוך (עם מוטות במבוק) עד שהשורשים יגדלו. חיפוי בעץ מושך או קש ישמר על לחות וימנע התיבשות פנוי הקרקע.

טיפול שוטף

לבמבוק מסת עליים גבוהה ובמהלך השנה נשרים העלים הישנים וצומחים עליים חדשים. מי שמתכוון לדלול בניית ציר לקחת בחשבון שהbamboo האץן של הרבה נשורת. העלים מצינים כמו עלי ציפור לאדמה, נעימים לדריכה וכמצע לחות בית. למרות זאת, רצוי לגרף מדי פעם את העלים הנשרים. גיזום של ענפים צדדיים נמכרים יבליט את קני הבמבוק היפים ויעלה את הנוף למעלה. כריתת דילול של קנים רצוי לעשות באביב, לפני

הוראות גידול

ריבוי

השיטה הנפוצה ובעל סיכוי ההצלחה הרב ביותר גישת גידול נמשכת על ידי חלוקת קני שורש. יש לעקור שורש עם קנה אחד לפחות. את הקנה רצוי לנסר 3-5 פרקים מעל השורש, על מנת שיפתח ענפים צדדיים עד שייצאו הנצרים הראשונים. לשיטה זו 90 אחוזי הצלחה.

מינים אחדים ניתנים לריבוי דרך חלקי קנה: יש לבחר בקנה שגילו 2-1 שנים, לחזור ממנו

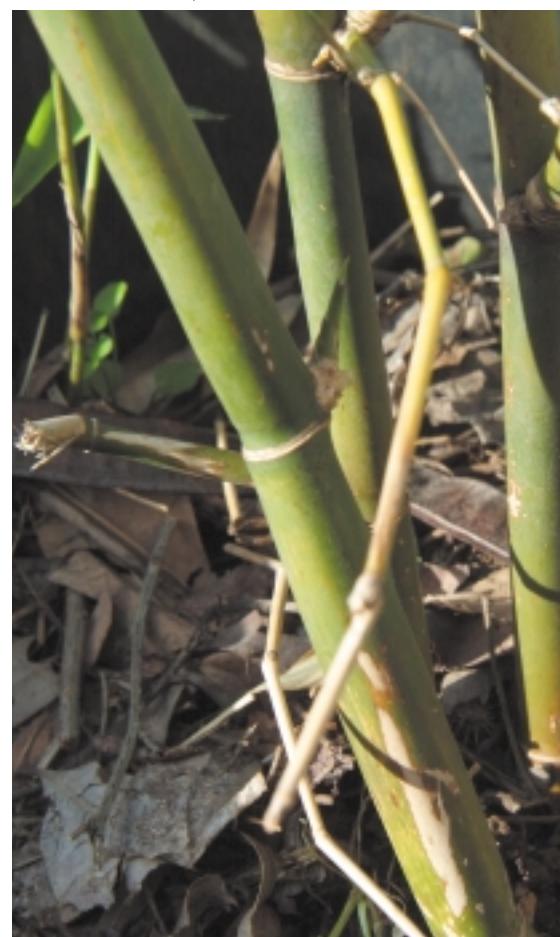
UMBRALEAS CH-VD

שני סוגים עיקריים של המינים הח-בדים הקיימים בארץ הם הסוג *Phyllostachys* – במובוקים ביןוניים עד גדולים והסוג *Pleioblastus* – המציג מיני במובוק נמוכים בין 100-30 ס"מ.

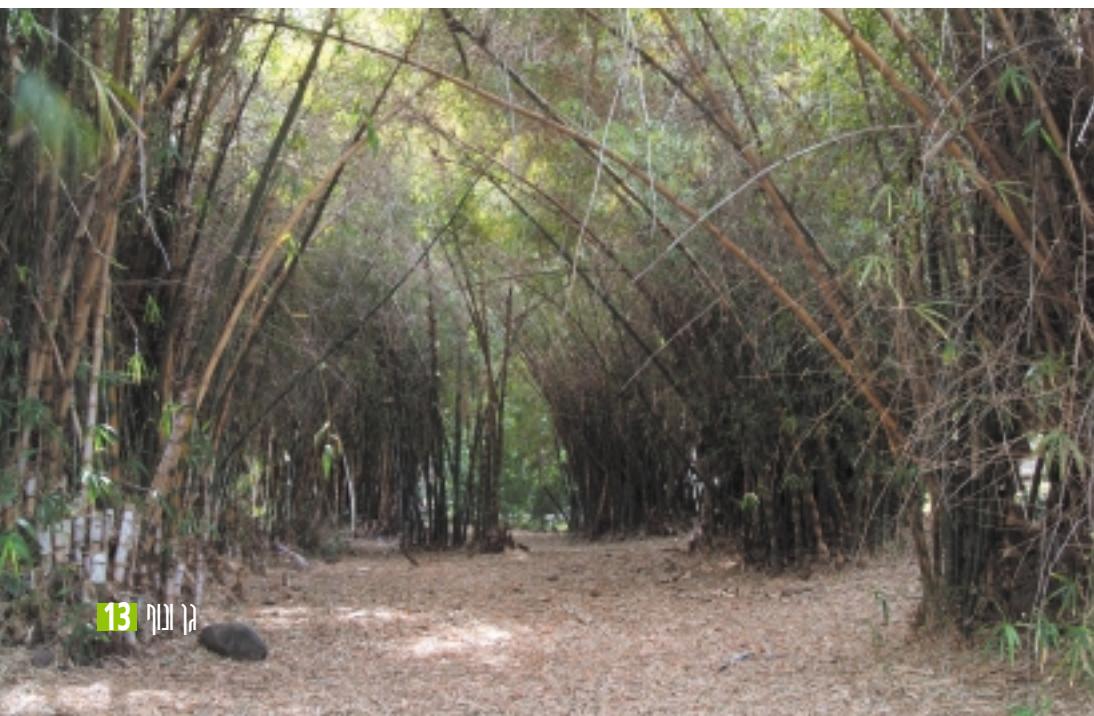
בנ-חזרן זהוב (*Phyllostachys aurea*): גובה 7-5 מטר, קוטר 40-30 ס"מ. פרקים לא סדירים יוצרים צורות מיוחדות בחלקו התתיכון של הקנה. יוצר חורש צפוף וסגור. זה במובוק אגרטיבי מאוד חזק להשקייה מועטה. בניית חיבר חום שורשים. הקנים יוקים, הופכים לוחבים אחרי 2-3 שנים אם הם חשופים לשמש ושירה. קני החזרן הזהוב גדלים ישר והם חזקים מאוד. מתאים כגדר חיה לצד כבישים ומדרכות.

בנ-חזרן שחור (*Phyllostachys nigra*): גובה 8-6 מטר, קוטר 20-40 ס"מ. הקנים יוקים, הופכים שחורים תוך שנתיים-שלוש. צבעו המהיר הוא תוספת הכרחית לגינה ומשתלב היטב עם קני במובוק יוקים וצחובים. מותפתח לאט, זקוק למקום מוצל וומוג מרוח.

נצריו במובוק משמשים למأكل

מעע במובוק

שנצרים חדשים יוצאים. כדי להוריד את הענפים הדקיקים ולעוזד בכך את הבמבוק להוציא עמודים עבים.

כritisת קנים לשימוש כמוטות יבשים: יש לכנות קנים בני 5–3 שנים. אין לכרות מוטות צערום יותר מאשר שעדיין לא הגיעו לשיא חזקם. את הקנים הללו יש ליבש במקום מוגן משמש ומגשם, מבלי שיחו בפגע עם האדמה. יושך זהה לוקח בין חודשיים ל-4–5 חודשים.

שני טיפים שעושים פלאות לבמבוק:
1. דישון בדשנים איטי שחרור של דשא.
2. הוספה חנקן נוזלי אם העלים מתיבשימים.

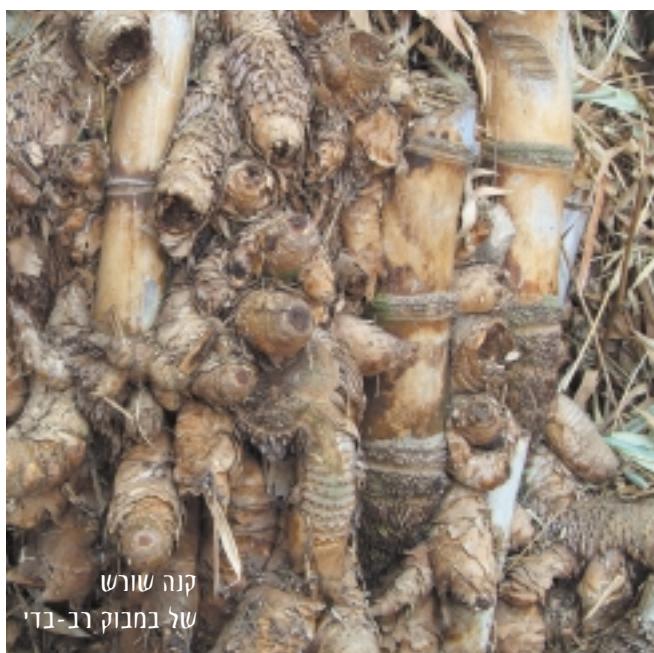
השקייה

באرض הבמבוק נדרש זיקוק להשקייה בכל עונת השנה, מלבד החורף. בחודשי הקיץ ובמיוחד ביולי–אוגוסט החמים, דרושה לשטלים צערום השקייה 4 פעמים בשבוע ובירמים החמים והיבשים ביותר השקייה יומיומית של 2 ליטר מים לצמח. כשהצמחים גדלים ומערכת השורשים מתרבשת, ניתן להשקיות הרבה פחות. לאחר שלוש שנים באדמה הבמבוק יתפתח יפה גם עם השקייה של פעם בשבוע בלבד הקיץ. השקייה רבה מדי יכולה להזיק לצמח ולהביא לירקון מערכות השורשים. *

תודה לדוד' מיכאל אבישי מהגן הבוטני האוניברסיטאי בגבעת רם, ירושלים על עזרתו במונחים הבוטניים בכתבבה.

הערה: למרות שםם העברי של הבמבוק הוא חזון, העדפתו להשתמש בוגר הכתיבה במושג הבינלאומי במובן הנפוץ גם בישראל. עם זאת, שמות המינים הספציפיים בעברית מופיעים כ"חזון", או "בן-חזון".

שני שירי במבוק יפניים:

1
אל נא תלכי מביתי
שהאהבה נפשי
בשעת לילה מאוחרת זו
הכפו מכסה את עלי
הbamboo

2
עת המנתני לך
תגש רוח הסתיו
את מסך קני הבמבוק
וליבי דימה כי הגעת